

ملاحظات حقوق بشری
در سازمان تجارت جهانی (WTO)

www.ketab.ir

هادی همت‌یار

ملاحظات حقوق بشری

در سازمان تجارت جهانی (WTO)

تألیف: هادی همت یار

ناشر: خرد آذین

چاپ: اول - ۱۴۰۰

شمارگان: ۱۰۰ جلد

قیمت: ۵۰۰۰۰ تومان

شابک: ۹۷۸-۶۰۰-۷۴۹۵-۷۲-۸

مرکز پخش: قم، مجتمع ناشران

طبقه چهارم، پلاک ۱ / ۴۰۱

تلفن: ۰۲۵-۳۷۷۳۴۰۷۲

۰۹۱۹۲۵۱۲۹۵۸

۰۹۳۷۸۴۸۶۲۶۶

نشر خرد آذین

فهرست مطالب

مقدمه..... ۹

بخش اول

حقوق بشر و نقش سازمان ملل متحد در ارتقاء حمایت از آن

فصل اول: کلیاتی در مبانی و اهداف حقوق بشر..... ۲۱

۱. تعریف حقوق بشر..... ۲۱

الف: تعریف هستی شناختی حقوق بشر..... ۲۱

ب: حقوق بشر و قدرت عمومی..... ۲۳

۲. تعریف حقوقی حقوق بشر..... ۲۳

الف: حقوق و امتیازات انسانی..... ۲۴

ب: حق حاکمیت انسان بر امور خویش..... ۲۴

ج: حق برخورداری انسان از امکانات زندگی..... ۲۵

د: ساختار حقوقی حقوق و امتیازات انسان..... ۲۵

۳. تضمین حقوقی، حقوق بشر..... ۲۶

الف: قواعد حقوقی تبیین کننده حقوق بشر..... ۲۶

ب: نظام حقوقی تضمین کننده حقوق بشر..... ۲۷

فصل دوم: سازمان ملل متحد و مکانیزم های حمایت از حقوق... ۲۸

۱. حمایت از حقوق بشر در چارچوب سازمان ملل..... ۲۸

الف: منشور بین المللی حقوق بشر (اعلامیه حقوق بشر و ..)..... ۳۰

مقدمه

جهانی شدن اقتصاد بیش از هر موضوع دیگر برآیند و شاخص عصر جهانی شدن تلقی می‌گردد. وابستگی متقابل که بیش از پیش روابط بین‌المللی را تحت تأثیر خود قرار داده است. در رقابت همه دولت‌ها جهت عضویت در سازمان تجارت جهانی، توسعه همکاری‌های اقتصادی جهانی و منطقه‌ای، فراگیر شدن سریع بحران‌های اقتصادی، و نمایان گشتن قدرت مؤثر و در عین حال مخرب تحریم اقتصادی نمایان گشته است.

در سال ۱۹۴۷ که به رغم عدم توافق دولت‌های توسعه یافته و دولت‌های در حال توسعه در مورد ایجاد سازمان بین‌المللی تجارت، موافقت‌نامه عمومی تعرفه و تجارت (گات) به امضا رسید. چندان قابل پیش‌بینی نبود که گات رهگذر رویه منسجم دولت‌های متعاهد خویش عملاً و به تدریج به نهادهای بین‌المللی مبدل نمود، زمینه تشکیل سازمان تجارت جهانی را فراهم خواهد ساخت. سازمان تجارت جهانی که حدود نیم قرن بعد در سال ۱۹۹۵ پای به عرصه وجود نهاد برخلاف سلف خویش، به حذف موانع تجارت کالاها بسنده نکرد و قلمرو فعالیت خویش را توسعه داد.

سازمان تجارت جهانی که در سال ۱۹۹۵ رسماً به عنوان یک سازمان بین‌المللی اعلام موجودیت نمود، به سرعت به نهادی جهانی در تنظیم و تنسيق و آزادسازی تجارت بین‌المللی تبدیل گردید.

سازمان تجارت جهانی که اینک ۱۵۹ عضو دارد و ۲۵ دولت ناظر در انتظار عضویت کامل در آن به سر می‌برند. امکان هدایت جهانی تجارت را در دست گرفته است. سازمان در راستای آزادسازی تجارت کالاها و خدمات

حمایت از جنبه‌های تجاری حقوق مالکیت معنوی، و نیز تشویق سرمایه‌گذاری خارجی، قوانین و رویه‌های داخلی کشورها را به سوی وحدت و یکپارچگی سوق داده است، در نظم حقوقی که سازمان تجارت جهانی بنیاد نهاده و توسعه داده است. روابط میان تجارت و حقوق بشر و محیط زیست مورد تأیید قرار گرفته است. و نیز هیأت‌های حل اختلاف سازمان تجارت جهانی رویه‌ای نسبتاً غنی در حوزه اختلافات تجاری میان اعضا به دست داده‌اند. رویه نهاد حل اختلاف در تفسیر مواد اساسنامه و موافقت‌نامه‌های سازمان و شفاف‌سازی و نیز تکوین و تثبیت عرف‌های تجاری در این حوزه نیز بسیار مؤثر بوده است.

در این رساله به دنبال رعایت ملاحظات حقوق بشری در سازمان تجارت جهانی می‌باشیم.

حقوق بشر و تجارت دو رکن اصلی زندگی امروز بشر است، که مؤثرترین و بیشترین تأثیر را بر روابط افراد می‌گذارد همان طوری که در فصل اول منشور ملل متحد در ماده یک در بندهای ۲ و ۳ آمده است؛ توسعه روابط دوستانه در بین الملل بر مبنای احترام به اصل تساوی حقوق و نیز در بند ۳ ماده یک به حصول همکاری بین الملل که یکی از جنبه‌ها، محور اقتصادی بوده اشاره داشته، لذا حقوق بشر مجموعه‌ای از الزامات است که باید در تمام عرصه‌های زندگی بشر از جمله تجارت که مخصوصاً در هزاره سوم کشورها در حال توسعه و کشورهایی که میزان توسعه‌یافتگی آنان پایین می‌باشد اتفاق بیفتد. سازمان تجارت جهانی به عنوان بزرگترین و

ملاحظات حقوق بشری در سازمان تجارت جهانی (WTO) ۱۱

مقتدرترین نهاد اقتصادی جهان که تجارت بین‌الملل را پوشش می‌دهد می‌تواند تأثیر به‌سزایی بر حقوق بشر به‌ویژه کرامت انسانی افراد در حوزه و ساحت‌های اقتصادی که مستقیماً با فعالیت این نهاد در ارتباط است بگذارد.

در منظومه‌هندسی حقوق بشر، حقوق اقتصادی - اجتماعی به یک سلسله حقوقی اطلاق می‌شود که به منظور رفع بی‌عدالتی‌های اجتماعی و اقتصادی برای فرد شناخته شده است.

در همین راستا است که مواد ۲۲ الی ۲۵ اعلامیه جهانی حقوق بشر و بخش ماهوی حقوق اقتصادی - اجتماعی به صورت بندی حقوقی، حقوق اقتصادی - اجتماعی بشر پرداخته است. آنچه مهم است و می‌توان به عنوان پرسش اصلی تحقیق قرار گیرد؛ ضروری است به تحلیل دقیق تغییرات و تحولات تجارت بین‌الملل پرداخت تا با شناخت چالش‌ها و نیز کاستی‌ها مصوبات و رویه عملی سازمان تجارت جهانی در عرصه حقوق بشر و کرامت انسان‌ها وارد شود، و در نهاد خود، مصوبات و حتی در سیاق کنوانسیون‌ها به این اصل مهم بپردازد.

در نظم نوین جهانی و یا بهتر بگوییم دهکده جهانی قدرت‌های اقتصادی به دنبال سودآوری و نفع اقتصادی خود می‌باشند، در اقتصاد بین‌الملل هر دولتی می‌تواند در مورد خود و سیاست‌های اقتصادی و تجاری خود تصمیم بگیرد و البته موانع و مشکلاتی بر سر دولت و ملت‌ها به وجود می‌آید. و دولت‌های بزرگ و قدرت‌های دنیا سعی می‌کنند با هزینه دیگران سهم خود را در بازار تجارت جهانی افزایش دهند.